Dagvattenstrategi för Täby kommun

Antagen 2016-10-18

taby.se

TÄBY

INLEDNING

Dagvattenfrågan blir en allt viktigare del i stadsbyggandet runt om i Sverige. Inte minst med tanke på översvämningsrisken i och med intensivare regn och större flöden. För att klimatsäkra samhället behöver vi arbeta brett över kompetensområdena för att tillsammans bygga en robust dagvattenhantering. Ett tätbebyggt samhälle ökar också föroreningsbelastningen på våra sjöar och vattendrag. För att kunna återskapa och bibehålla friska vatten behöver vi reducera, fördröja och rena dagvattnet innan det leds till recipient. Detta är ett arbete som angår oss alla.

Syftet med strategin

Syftet med dagvattenstrategin är att skapa en god grundnivå för dagvattenhanteringen i kommunen. Strategin ska ge en samsyn om vad som behöver göras för att samhället ska byggas på ett sätt som är mer översvämningssäkert och som ger goda möjligheter att minska föroreningsbelastningen på våra sjöar och vattendrag. I Täby finns en dagvattenpolicy som gäller för samtliga kommuner inom Oxundaåns avrinningsområde. Policyn lägger upp de stora dragen för dagvattenhanteringen och denna strategi utgör en konkretisering av policyns inriktning.

Kommunens ansvar

Dagvattenledningar och andra avvattningssystem för dagvatten dimensioneras enligt rådande rekommendationer från branschorganisationen Svenskt Vatten. VA-huvudmannens ansvar är att kunna ta hand om och avleda dagvatten vid regn med återkomsttider på 10, 20 eller 30 år beroende på områdestyp och utbyggnadsår. Vid större regn än så blir det oftast nödvändigt att låta dagvattnet avrinna på markytan. Det är kommunens ansvar, som planläggande myndighet, att planera och höjdsätta samhället för att minimera konsekvenserna vid översvämningar orsakade av flöden som är större än VA-huvudmannens ansvar.

EG:s miljökvalitetsnormer för vatten ger tydliga gränser för föroreningsgraden i våra sjöar och vattendrag. Kommunen avsvarar för att planläggning inte medför risk för överskridande av en miljökvalitetsnorm.

Framtagande och användning

Dagvattenstrategin är framtagen och granskad av ett stort antal representanter inom Samhällsutvecklingskontorets samtliga kompetensområden. Det är en strategi som har politiskt stöd och som därmed anger kommunens hållning i dagvattenfrågan.

Dagvattenstrategin gäller vid planläggning, exploatering och byggnation inom hela Täby. Bestämmelserna aktualiseras vid all ny-, till- eller ombyggnation som inte är av obetydlig karaktär. Anläggande likställs med byggnation. Dagvattenstrategin angår alla som bygger eller anlägger något i Täby. Den är tänkt att ge vägledning till såväl tjänstemän och byggherrar som fastighetsägare i kommunen så att vi alla kan sträva mot samma mål.

Strategin består av tio bestämmelser, markerade med paragraftecken. Bestämmelserna är indelade i sex avsnitt. Under varje bestämmelse finns punkter med ytterligare information. Det kan vara vägledning om hur bestämmelsen ska tolkas eller vad syftet är, önskemål om åtgärdsval och ibland övriga upplysningar.

STRATEGINS BESTÄMMELSER

Halva Täby grönt

1 § **Inom kvartersmark ska eftersträvas att låta minst hälften av ytan vara vegetationstäckt och genomsläpplig samt att leda dit dagvattnet från tak och andra hårdgjorda ytor. Där tillgänglig markyta saknas kan istället taken med fördel utföras vegetationstäckta. Detsamma gäller gårdar ovan bjälklag. Även genomsläppliga markytor utan vegetation men med goda möjligheter att ta hand om dagvatten kan räknas in i den gröna andelen.**

- *En genomsläpplig grönyta som tar emot dagvatten från en lika stor hårdgjord yta, kan vid de flesta regntillfällen fördröja och rena hela flödet.*
- *Eftersom merparten av dagvattnets föroreningsinnehåll kommer från hårdgjorda markytor är det särskilt viktigt att framförallt detta dagvatten leds till grön genomsläpplig mark där det kan renas.*
- *Träd kan med fördel användas som en del av en god dagvattenhantering. Trädkronor fångar upp en stor del av nederbörden som faller på dem och trädens rötter ökar infiltrationskapaciteten i marken och kan där suga upp stora volymer infiltrerat dagvatten.*

Begränsning av föroreningar

2 § **Användandet av byggnads- och anläggningsmaterial innehållande miljöstörande ämnen ska undvikas. Detta gäller material i utemiljön som exponeras för nederbörd.**

- *Vid val av material tillämpas försiktighetsprincipen som anger att man ska utföra de skyddsåtgärder, iaktta de begränsningar och vidta de försiktighetsmått i övrigt som behövs för att förebygga, hindra eller motverka uppkomsten av skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljön.*
- *Som stöd i bedömningen av vilka ämnen som ska undvikas kan bland annat användas förteckningar över särskilt miljöstörande ämnen eller prioriterade ämnen, kopplade till EG:s vattendirektiv.*

Takavvattning och stuprör inom kvartersmark

3 § **Direktanslutning av ofördröjt takdagvatten till allmän dagvattenledning tillåts ej. Takdagvattnet ska istället ledas ut på genomsläpplig markyta eller fördröjas på annat sätt före anslutning. Fördröjningen ska ske inom kvartersmark.**

- *Fördröjning sker i första hand i vegetationsbaserade lösningar såsom gräsytor, skelettjordar, regnträdgårdar, dammar, diken eller andra typer av öppna växtbäddar eller vegetationsytor. I andra hand sker fördröjning i övriga typer av filtrerings- och infiltrationsbaserade anläggningar såsom makadamfyllda diken, stenkistor eller liknande. I tredje och sista hand sker fördröjningen i underjordiska magasin eller i andra typer av anläggningar.*

4 § **Tak i stadsmiljö ska där så är möjligt avvattnas mot gårdar eller mot gator med förgårdsmark.**

- *Att takdagvatten leds till gård eller förgårdsmark ökar möjligheterna till fördröjning på eller i mark. Där denna möjlighet saknas ska istället möjligheten till fördröjning på taken beaktas så att takdagvattnet fördröjs före anslutning till allmän ledning.*

5 § **Stuprör mot gata, på byggnad med fasadliv i fastighetsgräns, ska byggas/fällas in i husfasad som lägst upp till höjd godkänd för drift och utformning av kommunal gångbana/gång- och cykelbana. Där godkänd höjd inte sammanfaller med bjälklag ska inbyggnad/infällning istället ske till höjd direkt under närmast ovanliggande bjälklag eller högre.**

- *Stuprör ska uppfylla kraven om fri höjd för utstickande hinder. Detta får dock inte innebära att stuprören byggs/fälls in i våningsplan, det vill säga någonstans emellan två bjälklag. I dessa fall väljs istället höjd för inbyggnad/infällning till nivå direkt under närmast ovanliggande bjälklag.*

Dagvatten från gator/vägar, större markparkeringar, torgytor samt lek- och aktivitetsytor

6 § **Dagvatten från gator/vägar, större markparkeringar, torgytor samt lek- och aktivitetsytor ska fördröjas före avledning. Fördröjningsåtgärder dimensioneras att uppehålla en avrunnen volym om motsvarande minst 10 mm regn och konstrueras om möjligt att ha en tömningstid på ca 12 timmar. Möjligheten till tömning genom infiltration bör eftersträvas. Utlopp och bräddavlopp ansluts vid behov till allmän dagvattenledning.**

- *Såsom större markparkering avses sammanlänkade eller friliggande uppställningsplatser för fler än totalt fem stycken motorfordon inom en och samma fastighet.*
- *Fördröjning sker i första hand i vegetationsbaserade lösningar såsom gräsytor, skelettjordar, regnträdgårdar, dammar, diken eller andra typer av öppna växtbäddar eller vegetationsytor. I andra hand sker fördröjning i övriga typer av filtrerings- och infiltrationsbaserade anläggningar såsom makadamfyllda diken, stenkistor eller liknande. I tredje och sista hand sker fördröjningen i underjordiska magasin eller i andra typer av anläggningar.*
- *Vid infiltration avsätts merparten av dagvattnets föroreningar inom ett par decimeter omättad mark – det vill säga mark ovan grundvattenytan. Om information om grundvattenytans läge och markens beskaffenhet finns ska denna beaktas så att en god avskiljning främjas.*
- *Infiltration genom markens matjordsskikt ger generellt en större avskiljning av föroreningar än infiltration genom sand- och grusmaterial.*

7 § **Dagvatten från större markparkeringar ska oljeavskiljas före avledning. Åtgärder för oljeavskiljning ska dimensioneras för ändamålet.**

- *Såsom större markparkering avses sammanlänkade eller friliggande uppställningsplatser för fler än totalt fem stycken motorfordon inom en och samma fastighet.*
- *Parkeringsytor utförs företrädesvis med stor andel genomsläppligt ytskikt.*
- *Oljeavskiljning sker i första hand i öppna naturliga system såsom vegetations-, filtrerings- och infiltrationsbaserade lösningar. I andra hand sker oljeavskiljningen i tekniska anläggningar.*

Mångfunktionella ytor och översvämningshantering

Ledningsnätet för dagvatten dimensioneras enligt gällande branschnormer för att kunna ta hand om relativt stora regn, normalt regn med en återkomsttid på 10, 20 eller 30 år beroende på områdestyp och anläggningsår. För att kunna ta hand om större flöden än så krävs att samhället planerats för att kunna hantera dessa flöden ytligt på mark.

Utvalda markytor som normalt nyttjas för en annan funktion än vattenhantering, planeras att vid mycket stora regn istället kunna nyttjas som tillfälligt utjämningsmagasin för dagvattenvolymer upp till motsvarande ett regn med 100 års återkomsttid. Dessa mångfunktionella ytor ska utformas och höjdsättas med tanke på detta. Vid extrema regnhändelser, större än 100-årsregn, kan det generellt inte anses ekonomiskt försvarbart att planera för en problemfri hantering av dessa flöden. Det handlar då istället om att styra flödena till platser där de gör så liten skada som möjligt.

För att dagvattensystem ska vara rätt dimensionerade även i en framtid med intensivare regn till följd av pågående klimatförändringar, görs en så kallad klimatkompensation genom att multiplicera nuvarande regnintensiteter med en faktor som är större än 1. Klimatfaktorn bygger på officiella prognoser och kan ändras beroende på klimatförändringens utveckling.

8 § **Vid planläggning och exploatering ska lågt liggande mark, där behovet finns, avsättas för natur- och parkändamål, aktivitetsytor eller andra typer av ytor som tillåts att tillfälligt översvämmas vid mycket stora regn. Dessa mångfunktionella ytor utformas och höjdsätts för att på ett kontrollerat sätt och utan betydande skador kunna ta hand om dagvattenvolymer motsvarande ett klimatkompenserat 100-årsregn. Dagvattensystem utformas att på ett säkert sätt kunna brädda till de mångfunktionella ytorna.**

- *Hur stort behovet av mångfunktionella ytor är utreds som en del av dagvatten- och skyfallshanteringen för området. Principen är att regn som överskrider VA-huvudmannens ansvar behöver kunna hanteras ytligt på mark.*
- *Vid planering för att kunna ta hand om ett 100-årsregn ska utredningsområdet betraktas som en helhet så att förutsättningarna på såväl kvartersmark som allmän platsmark nyttjas på bästa sätt. Även intilliggande områden ska tas med i bedömningen eftersom de kan påverka möjligheten till hantering av de mycket stora regnen på ett såväl positivt som negativt sätt.*
- *Mångfunktionella ytor ska normalt inte behöva nyttjas för dagvattenhantering vid flöden som det allmänna dagvattenledningsnätet dimensionerats för, vilket vanligtvis är 10/20/30-årsregn.*

9 § **Ytor för översvämningshantering ska skapas genom att lämpliga delar av exempelvis parker, aktivitetsytor, torg, parkeringsplatser, ej samhällsviktiga gator/vägar och andra mindre känsliga öppna ytor placeras lägre än omgivande bebyggelse och utformas med tanke på extrema flöden och höga vattennivåer. Dagvattensystem utformas att på ett säkert sätt kunna brädda till de öppna ytorna.**

- *Vid extrema regnhändelser ska lågt liggande mark vid behov kunna nyttjas som evakueringsväg för stora flöden eller som tillfälligt utjämningsmagasin för stora vattenvolymer.*
- *Ytor som planeras för översvämningshantering kan komma att skadas eller blockeras av vattenmassorna. Principen ska dock vara att skadorna och konsekvenserna blir mindre och lättare att åtgärda, än skador på exempelvis byggnader och samhällsviktiga anläggningar. Översvämningar ska styras till de platser där de gör minst skada.*
- *Översvämningsytor ska normalt inte behöva nyttjas för dagvattenhantering vid flöden och volymer som det allmänna dagvattenledningsnätet och de mångfunktionella ytorna, där sådana finns, dimensionerats för, vilket vanligtvis är 10/20/30-årsregn respektive 100-årsregn.*

Höjdsättning av byggnader och samhällsviktiga anläggningar

10 § **Byggnader och samhällsviktiga anläggningar ska placeras och höjdsättas så att översvämningar inte orsakar betydande skador eller större problem med framkomligheten.**

- *Särskilt ska beaktas byggnader för samhällsviktiga funktioner och bostadsändamål, samhällsviktiga vägar samt annan betydande infrastruktur.*
- *Samhället ska utformas att utan betydande skador kunna ta hand om ett klimatkompenserat 100-årsregn. Detta kan göras bland annat genom anordnande av mångfunktionella ytor. Genom god höjdsättning ska samhället även kunna hantera en större översvämning med endast begränsade skador och konsekvenser som följd.*
- *Vid planering och anläggande av planskilda korsningar ska översvämningsrisken beaktas i ett större perspektiv så att inte stora barriärer skapas i samhället i händelse av mycket stora regn. Det bör inte vara för långt till närmaste översvämningssäkra passage.*
- *Byggnader bör höjdsättas med lägsta nivå för färdigt golv en bit ovanför gatan och omkringliggande mark så att de skyddas mot översvämning. Därför ska överväganden göras om att skriva in sådana detaljplanebestämmelser där behovet finns.*
- *Att bebygga så kallade instängda områden, det vill säga områden som saknar möjlighet till dagvattenavrinning på markytan, är särskilt riskabelt ur översvämningssynpunkt och bör därför undvikas.*

Antagen i Stadsbyggnadsnämnden 2016-10-18

Täby kommun
183 80 Täby
08-55 55 90 00

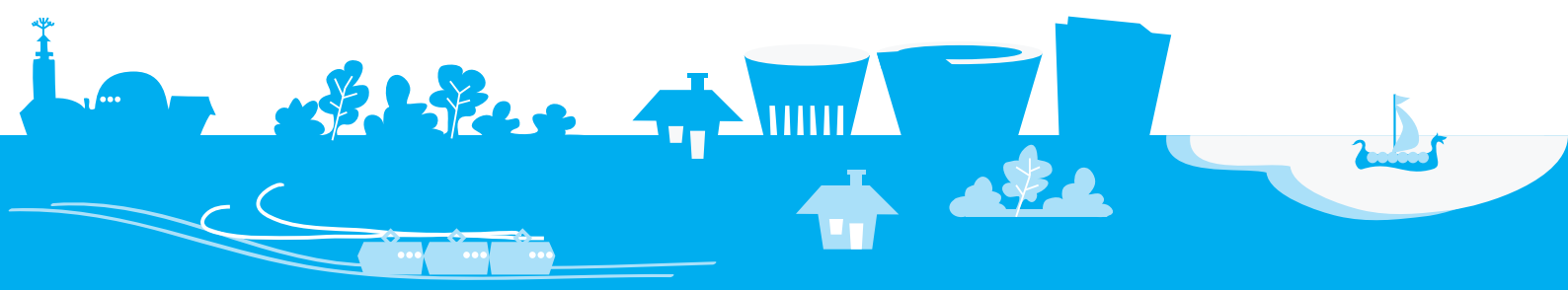

taby.se

TÄBY